

Список використаної літератури

1. Дерев'яно Т.В. Роль «Парку агробіостанції Полтавського педуніверситету» в еколого-естетичному вихованні студентської молоді /Т.В. Дерев'яно // Витоки педагогічної майстерності : зб. наук. праць. – 2017. – Вип. 19. Серія «Педагогічні науки». – С. 115-121.
2. Звягольська І.М. Про наступність змін освітнянського середовища кафедри мікробіології, вірусології та імунології в умовах компетентнісного підходу підготовки медичних фахівців /І.М. Звягольська // Вісник проблем біології та медицини. – 2017. – Вип. 4, т. 3 (4). – С. 250-254.
3. Магура Б.О. Формування екологічної свідомості випускників ВНЗ України / Б.О. Магура, Н.Л. Магура // Проблеми гуманізації навчання та виховання у вищому навчальному закладі освіти : матеріали VI Ірпінських міжнар. педагог. читань. – Ірпінь, 2008. – С. 392-394.
4. Медична мікробіологія, вірусологія та імунологія: підручник для студ. ВНЗ /Андріанова Т.В., Бобир В.В., Виноград В.О. [та ін.]; за ред. В.П. Широкова. – Вінниця: Нова книга, 2011. – 951с.
5. Полянська В.П. Шляхи формування інформаційних компетентностей у студентів на кафедрі мікробіології, вірусології та імунології /[В.П. Полянська, І.М. Звягольська, О.О. Гончарова, М.Г. Яцкевич] // Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи : зб. статей III міжнар. наук.-практ. конф. – Полтава, 2018. – С.249–253.
6. Стефурак В.П. Навколишнє середовище і здоров'я людини. Медико-екологічна освіта /В.П. Стефурак, О.С. Ястребова, М.В. Глагович // Галицький лікарський вісник. – 2012. – Т. 19, № 1. – С.126-128.
7. Шевчук Т.І. Виховання екологічної культури студентів у вищій медичній школі /Т.І. Шевчук // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. – Серія: педагогіка і психологія, вип.39. – 2013. – С.115-118.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІА ЯК ТЕХНІЧНОГО ЗАСОБУ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Джадан О.І.

Українська медична стоматологічна академія

Проаналізовано особливості використання мультимедіа як технічного засобу навчання під час викладання суспільних дисциплін, зокрема доцільність і необхідність використання відео- та аудіоматеріалів на лекційних і практичних заняттях.

Ключові слова: технічні засоби навчання, інноваційне навчання, відео, аудіо, мультимедіа, електронні освітні ресурси.

The article analyzes the peculiarities of the use of multimedia as a technical means of teaching during the teaching of social disciplines, in particular, the feasibility and necessity of using video and audio materials during lectures and practical classes.

Keywords: technical means of training, innovative learning, video, audio, multimedia, electronic educational resources.

На зламі XX-XXI століть людство ступило на нову стадію свого розвитку – в інформаційну еру, яка характеризується виникненням нових систем інформаційних технологій. Їхній бурхливий розвиток останніми роками наклав певний відбиток і на розвиток особистості сучасного студента. Потужний потік нової інформації, використання комп'ютерних технологій, а також поширення різних технічних засобів посилено впливають на формування майбутніх фахівців та їхнє сприйняття навколишнього світу. Змінюється також і характер навчання в сучасному закладі вищої освіти.

Однією з концептуальних засад стратегії подальшої інформатизації освіти стало спрямування зусиль на створення і застосування електронних освітніх ресурсів як засобів освітньої діяльності в електронній формі, які є сукупністю електронних інформаційних об'єктів (документів, документованих відомостей, інструкцій, інформаційних матеріалів, процесуальних моделей та ін.), розташовуються і подаються в освітніх системах на електронних пристроях для запам'ятовування даних [1].

Сучасна людина прагне до візуального сприйняття інформації. Тому під час інформаційної комунікації зоровий знак переважає над текстовим, під час вивчення суспільних дисциплін також.

Використання технічних засобів як елементу інноваційного навчання в освітньому процесі стало необхідною вимогою сучасної вищої школи. Таким чином, розробка й упровадження комп'ютерно-інформаційних, зокрема мультимедійних технологій навчання, в галузі освіти набуває особливої актуальності [3].

Сучасне практичне заняття, а тим більше лекцію неможливо уявити без використання мультимедійних технологій: вони так чи інакше включені в структуру навчального процесу, наповнюють його ілюстративністю, інтерактивністю, сучасністю, таким чином підвищуючи якість навчання, мотивацію й успішність студентів під час навчально-виховного процесу.

Мультимедіа – це такі інтерактивні системи, які забезпечують роботу з нерухомими зображеннями і рухомими відео, анімаційною комп'ютерною графікою і текстом, промовою і високоякісним звуком; це взаємодія візуальних і аудіоефектів під керуванням інтерактивного програмного забезпечення [4].

Технічні засоби дозволяють привнести в навчальний процес можливість операцій з інформацією різних типів, таких як звук, текст, фото і відеозображення. Технології мультимедіа дозволяють осмислено й гармонійно інтегрувати багато видів інформації. Це дозволяє за допомогою комп'ютера надавати інформацію в різних формах, таких як:

- відео і складні відеоефекти;
- звукозаписи голосу, звукові ефекти і музика;

– зображення, що містять скановані фотографії, креслення, карти і слайди [3].

Необхідність у комп'ютерних технологіях виникає в разі, коли традиційні методи і способи не забезпечують досягнення поставленої педагогічної мети за мінімально можливий час, що досить важливо в навчальному процесі [4].

Застосування технічних засобів навчання допомагає максимально чітко і доступно викласти складний матеріал і забезпечити швидке і міцне його засвоєння, скоротити час на передачу інформації та контроль за її засвоєнням, дають можливість глибокого розуміння основних законів розвитку природи і суспільства, активізації процесу навчання і його тісного зв'язку з життям, а також допомагають виділити основні поняття і терміни, показати взаємозв'язок між ними.

Тому використання засобів навчання дозволяє викладачу вирішити такі дидактичні завдання:

- глибше розкрити сутність досліджуваних об'єктів, явищ і процесів;
- найбільш повно реалізувати в процесі навчання основні принципи дидактики;
- краще організувати навчальний процес у студентській аудиторії на всіх етапах заняття щодо засвоєння знань, опанування вмінь і навичок;
- установити зовнішні та внутрішні зв'язки, на підставі яких можна коригувати процес навчання [2].

Кожний із засобів мультимедіа має власний потенціал, що може позитивно позначитися на викладанні й навчанні. Особливої уваги в застосуванні потребує такий засіб як відео.

Питання реалізації навчального відео у своїх працях розглядали Буднік А.С., Волинський В.П., Воронін Ю.А., Тавгіридзе Л.А., Кірей К.О., Красовський О.С., Серов В.Н., Черноус О.В., Якушин Т.В. Дослідники акцентують увагу на специфіці аудіовізуального образу, реалізованого в навчальному відео, що забезпечує оптимальне поєднання вербальної та візуальної форм подачі навчального матеріалу. Адже природа аудіовізуального повідомлення пов'язана з особливостями людської психіки в безпосередньому й опосередкованому пізнанні навколишнього світу. У навчальному процесі аудіовізуальні дані покликані забезпечити ефективність формування уявлення про навколишню дійсність й організацію різноманітних видів навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти, оскільки на аудіовізуальні засоби представлення матеріалу покладена роль інтенсивних, чітких, невикривлених сигналів, спрямованих на покращення засвоєння знань [1].

Відео як засіб мультимедіа має широкий спектр технологій запису, обробки, передачі, зберігання і відтворення візуального й аудіовізуального матеріалу на моніторах. Навчальне відео – це матеріали, призначені для досягнення визначених навчальних цілей, записані на будь-якому інформаційному носії та використані за допомогою відповідного програмного й апаратного забезпечення. Відео виступає середовищем, що включає кілька сенсорних систем глядачів (зір і звук) і може генерувати емоційну реакцію на предмет чи концепцію вивчення. Відео – досить багатий і гнучкий дидактичний засіб, що забезпечує підвищення рівня сприйняття і розуміння навчальної інформації, при вивченні суспільних наук зокрема [1].

Навчальні кінофільми (відео), а також прослуховування аудіофайлів характеризуються перш за все тим, що передана ними інформація динамічна, об'єкти, явища і процеси демонструються в русі, розвитку. При цьому динаміка об'єктів і подій на екрані істотно впливає на розкриття й засвоєння досліджуваних процесів і явищ, допомагає зробити зміст наочнішим, упорядковуючи факти і виділяючи головні аспекти. Широка інформаційна наповненість відео- й аудіоматеріалів дозволяє скоротити час на виклад навчального матеріалу і збільшити тривалість роботи щодо його засвоєння. Для кращого запам'ятовування узагальнювального, історичного, суспільно-політичного, художнього змісту викладеного матеріалу в аудіо- чи відеофайлі його тривалість має становити не більше 10 хв, а в окремих випадках – 30 хв [2].

Крім навчальних відеофільмів, можна виділити такі види навчального відео: відеозапис лектора («голова, що говорить»); студійний запис лектора – «живий» запис заняття; інтерактивне відео; слайд-фільм із закадровим голосом; відеоінструкція.

Проте застосування відео- й аудіоматеріалів має і низку проблемних моментів. Так, виготовити відео досить складно, оскільки це потребує значних часових і фінансових затрат і високого рівня кваліфікації розробника. Тому його застосування має бути виправданим цілями, на досягнення яких спрямований ресурс [1].

Для продуктивності й дидактичного результату відео- й аудіофрагменти мають відповідати технічним, ергономічним, психологічним і педагогічним вимогам:

- наочна демонстрація певного питання, призначеного для вивчення;
- відеоматеріал має бути високоякісним (якісна операторська робота, чистота звуку, правильна дикція диктора, чіткість зображення малюнків і тексту на відеокадрах, відсутність перешкод і факторів, що відволікають увагу);
- глибина і доступність викладеного матеріалу;
- простота, зрозумілість і зручність використання;
- коротко і по суті (невелика тривалість);
- наявність елементів управління показом (щоб студент чи викладач, за потреби, міг зупинити перегляд, перейти до/ повторно переглянути потрібний момент, керувати гучністю чи розміром екрана);
- наявність альтернативного джерела інформації (титри, мовний чи текстовий супровід, що допоможе особливо тим студентам, які мають проблеми зі слухом і зором) [1].

Таким чином, відео й аудіо як складники мультимедіа є потужними дидактичними засобами, що сприяють підвищенню ефективності навчання. Включення відео- й аудіоматеріалів до електронних освітніх ресурсів робить їх насиченішими, а навчальний процес із їх використанням – інтенсивнішим [1].

Зважаючи на це, упровадження сучасних технічних засобів у навчальний процес дозволяє повною мірою реалізувати такі дидактичні можливості навчання при вивченні суспільних дисциплін: покращити інтенсивність та оптимізувати навчальний процес; індивідуалізувати і диференціювати навчальну діяльність викладача й активну пізнавальну діяльність студента; активізувати пізнавальну діяльність студентів, які мають проблеми зі слухом і зором; систематизувати й інтегрувати міждисциплінарні зв'язки; розвивати історичну компетенцію [5].

Список використаної літератури

1. Денисенко С.М. Використання відеоматеріалів у мультимедійних електронних освітніх ресурсах / С.М. Денисенко // Information Technologies in Education. – 2015. – № 25. – С. 74-83.
2. Майстренко В. Застосування засобів навчання у навчальному процесі / В. Майстренко / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukped.com/statti/profesijna-pedagogika/5241-zastosuvannya-zasobiv-navchannya-u-navchalnomu-protsesi.html>.
3. Мокрогуз О. П. Інноваційні технології на уроках історії / О. П. Мокрогуз. – Х.: Вид. група «Основа»: «Тріада+», 2007. – 192 с.
4. Хоменко Є. М. Використання мультимедійних технологій на уроках і позакласних заняттях з фізичної культури / Є. М. Хоменко // Таврійський вісник освіти. – 2014. – № 1(45). – Ч. I. – С. 259-264.
5. Щуцький В. П. Поліпшення якості викладання на уроках історії шляхом використання технічних засобів / Володимир Щуцький //Корекційно-реабілітаційна діяльність: стратегії розвитку у національному та світовому вимірі : матеріали III міжнар. нау.-практ. конф.– Суми :СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. – С.100-104. Режим доступу <https://www.sspu.sumy.ua>.

БІНАРНІ ЛЕКЦІЇ ЯК СТРАТЕГІЯ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ ЗВО

Добровольська О.В., Добровольський О.В., Кузь Г.М., Дворник І.Л.

Українська медична стоматологічна академія

Висвітлено проблемні питання вдосконалення навчально-виховного процесу підготовки студентів та актуальність педагогічної діяльності викладачів в умовах модернізації вищої медичної освіти України.

Ключові слова: європейська інтеграція, навчальний процес, бінарні лекції, методичне забезпечення.

The problem of preparing the students of the high school and the process of preparing students and the pedagogical activities of teachers in conditions of modernization of higher medical education of Ukraine.

Keywords: European integration, learning process, binary lectures, methodical practice.

Проблема забезпечення повноцінної вищої освіти при підготовці кваліфікованих фахівців (з числа вітчизняних та іноземних студентів) на сучасному етапі стала гостро актуальною для медичних вищих навчальних закладів не тільки в Україні, а і у всьому освітянському просторі [4; 5].

В основі сучасної професійної підготовки лікарів в Україні лежить європейська модель. Вона сприяє вдосконаленню форм і методів педагогічного процесу, допомагає розвивати особистість у професійному і культурному напрямках. Саме завдяки Болонському процесу постійно відбуваються зміни в освітніх навчальних програмах, динамічно вдосконалюються методики з кожної дисципліни. У сучасному світі суспільство турбують одночасно медична й освітня реформи, без поєднання яких неможливо забезпечити підготовку кваліфікованих медичних фахівців. Якщо раніше викладачами медичних ЗВО були тільки лікарі, то нині багато з них мають професійну педагогічну освіту, постійно підвищують педагогічну майстерність на спеціальних курсах. Саме знання сучасних методик викладання і вміння їх використовувати допомагає викладати студентам навчальний матеріал на вищому рівні [1;2].

Освітній процес навчального закладу, який готує фахівців медичного профілю, має такі напрями:

1. Організація навчально-виховного процесу.

2. Запровадження нових форм навчання в лекційний курс та в систему практичних і семінарських занять.

Як відомо, лекція – це логічно завершений, науково обґрунтований, послідовний і систематизований виклад певної наукової проблеми, теми чи розділу навчального предмета, ілюстрований за необхідності наочністю та демонструванням дослідів. Вона виступає основою поглиблення і систематизації знань студентів у процесі аудиторної та позааудиторної навчальної роботи. Сучасна лекція – це не тільки передавання викладачем наукової істини, а залучення студентів до процесу спільної наукової роботи. Тому характерною особливістю такої лекції має бути не механічне поєднання діяльності викладача і студента, а перш за все їхня взаємодія в спільному навчальному пошуку [3;6].

Одним із видів лекційної презентації навчального матеріалу стала бінарна лекція. Вона полягає в діалозі двох викладачів (вченого і практика, викладача і студента-аспіранта, лікаря-ортопеда і зубного техника), які читають лекцію за однією і тією ж темою, але є, наприклад, представниками різних наукових шкіл, кафедр або теоретиком і практиком. Така лекція доцільна, коли є різні підходи до розв'язання проблемних питань і кожний із викладачів відстоює власні позиції. Вона доцільна і для здійснення міжпредметних зв'язків, коли одна проблема стає інтегральною для викладачів різних кафедр, наприклад, ортопедичної і терапевтичної стоматології. Проблематизація лекції відбувається за рахунок і форми, і змісту. Наявність двох джерел інформації, двох точок зору на одну наукову проблему вчить студентів порівнювати, висловлювати критичні зауваження, толерантно сприймати різні наукові концепції, формує в них культуру дискусії. Методика бінарної лекції досить складна. Вона передбачає глибоке попереднє обговорення теоретичних питань викладачами-учасниками бінарної лекції, володіння ними розвинутою комунікативною і загальною культурою, наявність здібностей до імпровізації, інтелектуальної та психологічної сумісності. Ця методика є інтерактивною педагогічною технікою. Провідна мета бінарної лекції – сформувати в студентів здібності робити свій вибір після викладання лекторами різних поглядів на одну проблему, приєднуватися до однієї з представлених точок зору. Саме активне залучення студентів в мисленевий процес викликає в них посилені інтерес завдяки діалогу двох фахівців суміжних спеціальностей (наприклад, стоматолог і зубний техник). Безпосередньо викладач підтримує контакт з аудиторією під час розгляду спірних ситуацій. Це підвищує рівень педагогічної професійності викладача, допомагає студенту формувати власну позицію з обговорюваної теми.

Лекційний курс, побудований на діалогах професіоналів із проблем ортопедії та імплантології, включає приклади з реальної практичної діяльності, підкреслює необхідність міждисциплінарного взаємозв'язку при вивченні цього курсу, допомагає сформувати загальнокультурні та професійні компетенції здобувачів освіти за фахом «Стоматологія».